

FAGPLAN I NORSK 6. OG 7. TRINN 2020/21

(basert på Norsk Montessoriforbund (2007): *Læreplan for Montessoriskolen – fag og arbeidsmåter gjennom 10 skoleår*)

Formål med faget

Utforskning av språk som kommunikasjonsmiddel står sentralt fra første klassetrinn. Elevene skal studere både sitt eget språk og andre språk, og slik utvide sitt begrepsapparat samt sin forståelse av språklige strukturer og grammatikk. Vi oppmuntrer til språklig utfoldelse gjennom musikk, drama og språkleker. Utvikling av gode leseferdigheter står sentralt i norskfaget, og er en forutsetning for læring i alle fag. Det arbeides kontinuerlig med både leseteknikk og lesestrategier i alle fag. Det fokuseres også på utvikling av elevenes skriveglede ved å gi rikelige muligheter til skrivetrening med egenvalgte emner og uttrykksformer. Vi anerkjenner elevens behov for å perfektionere seg og legger vekt på pen håndskrift og korrekt staving.

Målsettingene er:

- At eleven utvikler en forståelse for at skriftspråk er en viktig del av vår menneskelige kulturarv
- At eleven tilegner seg grundig kunnskap i norsk muntlig og skriftlig
- At eleven tilegner seg teknikker for å kunne bruke skriftspråket som et personlig uttryksmiddel
- At eleven utvikler evnen til å kunne uttrykke egne tanker og presise meninger med et rikt ordforråd

- At eleven utvikler evnen til effektiv skriving med god flyt, både for hånd og med digitale hjelpemidler
- At eleven skal utvikle forståelse for, og få erfaring med, ulike sjangre, både i lesing og skriving
- At eleven utvikler evnen til kritisk lesing
- At eleven får kjennskap til både norsk og internasjonal litteratur i et bredt spekter, og utvikler leseglede
- At eleven tilegner seg kunnskap om den grammatikalske oppbyggingen av et språk
- Uteskolen: at det er sammenheng mellom faglige opplegg i uteskolen og de faglige oppleggene som gjøres i klasseromsundervisningen. Uteskolen skal fungere som et supplement til de temaene det arbeides med i klasserommet.

Pedagogiske momenter i faget

- Det forberedte miljøet
 - I norskundervisningen baserer vi arbeidet på presentasjoner med montessorimateriell, arbeid i ulike norskverk, arbeidshefter samt nettbaserte oppgaver
 - Norskmateriellet samles på ett område i klasserommet
 - I tillegg finnes lesemateriell på tilpasset nivå i alle fag tilegnet hvert fagområde
 - Det er rikelig tilgang på variert lesemateriell med tilpasset lesenivå i klasserommet. Dette byttes ut med jevne mellomrom for å skape variasjon
 - Lesing og skriving er sammensatte prosesser. Hver ferdighet innenfor helheten analyseres og materiellet skapes for å utforske den. Eleven arbeider med hver ferdighet separat og integrerer dem etter hvert
 - Det legges vekt på historiske prosesser: fra hulemaleri til hieroglyfer til alfabeter. Dette viser at menneskets behov for kommunikasjon har skapt utallige skriftformer.

- Montessorimateriellet muliggjør at eleven kan jobbe på mange ulike nivåer med ulike grener av norskfaget. Slik kan eleven fordype sine kunnskaper etter egne interesser og behov uavhengig av lærerens presentasjoner
- Elevene henter også ideer til oppgaver fra et utvalg av lærebøker
- Delferdigheter integreres i elevenes arbeider

- Struktur i faget og organisering av arbeidet
 - Elevene oppmuntres tidlig til å lese lange ord og dele dem opp i stavelser.
 - Eventyr og sagn fra både egen, og andres kulturer vektlegges
 - Skolen skal tilrettelegge for god tilgang på bøker. Elevene skal kunne velge i flere typer sjangre og ulike lesenivåer.
 - Lang arbeidsøkt muliggjør at elevene kan jobbe lenge med et materiell og/eller oppgave.
 - Blandet aldersgruppe bidrar til et naturlig læringsmiljø der eldre elever hjelper yngre.
 - Elevene varierer mellom muntlige samarbeidsoppgaver, lesing, lytting, arbeid med grammatikk, leseforståelse i hefter og på nettet samt med materiell og spill.
 - Det arbeides tverrfaglig, slik at elevenes lese- og skriveoppgaver er knyttet opp mot temaene vi jobber med
 - Elevens frihet består i å kunne utforske særskilte interesser innenfor faget. Eleven er ansvarlig for å delta aktivt i presentasjoner, jobbe med materialet i grupperommet og delta i felles prosjekter.
 - Studieturer arrangeres for å oppsøke relevante steder som teater, begivenheter, historiske steder etc. Skolen får også besøk av den kulturelle skolesekken, hvor de får arbeide med prosjekter.
 - Elevene får jevnlig mulighet til å besøke Sortland bibliotek, eller får tilsendt nye bøker fra dem i en kasse ved jevne mellomrom.
 - Elevene har tilgang til digitale verktøy.
 - Elevvurdering gjøres gjennom en blanding av observasjon av elevens arbeid med materialet, evaluering av deltakelse i presentasjoner, kartlegging av elevens egne valg og prosjekter, og evaluering av deltakelse i felles prosjekter.

Hovedområder og arbeid i faget

- **Språkhistorie, språk og kultur**
- **Skriving**
 - Skriveprosessen og prosessorientert skriving.
 - Fokus på rettskriving og grammatikkregler.
- **Lesing**
 - Litteratur
 - Lesestrategier
 - Sjangerlære
- **Språkets struktur**
 - Grammatikkbokser og aktiviteter
 - Ordstudier
 - Setningsanalyse
- **Drama**
- **Muntlig språk**
- **Grunnleggende ferdigheter i faget**

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av, og er en del av, fagkompetansen. I norsk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

- Å kunne uttrykke seg muntlig i norsk er å ha evnen til å lytte og tale, og kunne vurdere elementene i en sammensatt talesituasjon, hvilket er en forutsetning for kommunikasjon med andre. Elevene får systematisk opplæring i ulike sjangre og aktiviteter.

- Å kunne uttrykke seg skriftlig i norsk er viktig for å kunne utvikle og strukturere ideer og tanker, og er også en kommunikasjonsform og en metode for å lære.
- Å kunne lese i norsk er et særskilt ansvar i norskundervisningen. Lesing er både en ferdighet og en kulturell kompetanse.
- Å kunne regne i norsk er en ferdighet som forutsetter et annet språk enn verbalspråket. Disse språkene har et felles kunnskapsområde når det gjelder begrepsutvikling, logisk resonnement og problemløsning. Det gjelder også forståelse for form, system og komposisjon. Ved lesing av sammensatte tekster og sakprosa blir arbeidet med grafiske fremstillinger, tabeller og statistikk viktig for forståelse.
- Å kunne bruke digitale verktøy i norsk åpner for nye læringsarenaer og gir nye muligheter i lese- og skriveopplæringen. Herunder utvikles evnen til kritisk vurdering og bruk av kilder.
- **Norskaktiviteter som pågår gjennom hele skoleåret, parallelt med alt annet:**
 - **Lesing:**
 - Lesestrategier
 - Bruke biblioteket
 - Lesegrupper
 - Stillelesning
 - Høytlesning
 - **Skriving:**
 - Funksjonell og pen håndskrift
 - Skrivestrategier
 - Ulike sjangre (dikt, eventyr, noveller, romaner, fortelling, sakprosa og skjønnlitteratur)
 - Ortografi og tegnsetting
 - Bruk av digitale verktøy
 - Egenproduksjon av tekster.

- **Muntlig språk/Drama:**
 - Opptre i ulike språkroller gjennom rollespill, presentasjoner og opplesing.
 - Jule- og sommeravslutning og foreldrepresentasjon.

MÅNED	Lesing/skriving	Grammatikk	Rettskrivning/ tegnsetting	Kompetansemål
August	<p>-Oppmuntre og motivere til å lese bøker.</p> <p>-Fokus på håndskrift og orden.</p> <p>-Lese tekster om temaet vi holder på med</p>	<p>ORDKLASSER: Substantiv, determinativ og adjektiv (substantivfamilien)</p>	<p>-Ukas ord hver uke: Begreper og funksjonell håndskrift</p>	<p>-Skrive sammenhengende med en personlig og funksjonell håndskrift. - bruke skriveredskaper som fremmer flyt og estetikk i skriften -Mestre ortografi og ha et variert ordforråd. -Bruke digitale verktøy på en målrettet måte i skriveprosessen og jobbe med varierte fremføringer av rapporter og prosjektarbeid. -Oppdage og gjøre rede for regler, unntak og variasjoner i ordklassene. -Jobbe selvstendig med montessorimateriellet. -Hente oppgaver fra lærebøker. - Jobbe selvstendig med materiell for å øve på rettskrivningsregler som omhandler lesing av ord: Ordbilde, rimord, stumme lyder vokaler/ konsonanter, stavelser og lydvariasjoner.</p>

				<ul style="list-style-type: none"> -Lese med god flyt og god leseforståelse av aldersadekvat lese-materiell. -Lese mange ulike sjangre. - Lese lengre norske og oversatte skjønnlitterære tekster. - Referere og oppsummere tekster, både skriftlig og muntlig. -Nyttiggjøre seg biblioteket i nærmiljøet for å finne skjønnlitteratur og faktabøker. - Bruke ulike oppslagsverk og nyttiggjøre seg informasjonen de finner der. - Bruke digitale verktøy på en målrettet måte i skriveprosessen og jobbe med varierte fremføringer av rapporter og prosjektarbeid.
September	Tema: Høst Sjanger: -Lese tekster om temaet vi holder på med Sammensatte tekster: Tegneserie -Brev/søknad	Substantiv: -Ubestemte artikler, kjønn -Egennavn/fellesnavn -Entall og flertall -Bøyning av substantiv i skjema -Substantivsymbolet	-Ukas ord hver uke: Begreper og funksjonell håndskrift -Tegnsetting	<ul style="list-style-type: none"> -Kjenne til ulike sjangre som brev, reportasjer, intervju og fortelling. - Ta i bruk ulike sjangere i skrivearbeidet. -skape egne sakprosaprojekter som tar i bruk alle forskningsferdigheter de har lært - vurdere sterke og svake sider ved egne og andres tekster og jobbe selvstendig med redigering av disse -Oppdage og gjøre rede for regler, unntak og variasjoner i ordklassene.

				<ul style="list-style-type: none">-Jobbe selvstendig med montessorimateriellet.-Hente oppgaver fra lærebøker eller skape egne oppgaver.- Mestret ortografi og ha et variert ordforråd.- Forstå og bruke mer avansert språk i skrivearbeidet, dvs. leddsetninger, bildespråk etc.- Jobbe mer analytisk og integrere de ulike grener av norskfaget til en større helhet.- Bruke erfaringer fra egen lesing i skjønnlitterær og sakpreget skrivning.- Beherske mer avanserte presentasjonsverktøy, bilderedigering, nettetikette og gjøre bruk av diverse pedagogiske programmer.- Strukturere tekst etter tidsrekkefølge og tema, og skape sammenheng mellom setninger og avsnitt.-Anvende internett for informasjonssøk med et bevisst forhold til kildekritikk.-følge enkle regler for personvern og nettetikk- Lage sammensatte tekster med bilder, utsmykninger og varierte skrifttyper til en større helhet, manuelt og ved hjelp av digitale verktøy.
--	--	--	--	---

				<ul style="list-style-type: none"> - Bruke estetiske virkemidler i egen tekstproduksjon. - Bearbeide digitale tekster.
Oktober	Tema: Sammensatte tekster Avis Sjanger: -Sammensatt tekst: Film -Artikkel -Fagtekst	Adjektiv: -Adjektiv beskriver substantivet. -Adjektivbøyning -Synonymer -Grammatikkbokser	-Kj, tj, ki og ky-lyden -Stumme lyder -Synonymer/antonymer -Og/å	<ul style="list-style-type: none"> - Delta aktivt i gruppeprosjekter, som f.eks. avis, og kunne fremføre resultatet muntlig for andre. - Kjenne til ulike sjangre som brev, reportasjer, intervju og fortelling. -vurdere tekster, TV-programmer, reklame, musikk, teater og film og begrunne egne medievaner - Ta i bruk ulike sjangere i skrivearbeidet. - skape, lagre og gjenhente egne tekster - anvende touchmetoden under tekstproduksjon -Oppdage og gjøre rede for regler, unntak og variasjoner i ordklassene. -Jobbe selvstendig med montessorimateriellet. -Hente oppgaver fra lærebøker eller skape egne oppgaver. - Mestre ortografi og ha et variert ordforråd. - Sammenligne det norske språkets struktur med andre språk.
November	Tema: Eventyr Sjanger:	Verb: -Verbets funksjon i en setning.	-Sj, skj, sk, sky – lyden.	<ul style="list-style-type: none"> -Lese mange ulike sjangre. -Referere og oppsummere tekster, både skriftlig og muntlig.

	<p>-Fortelling -Dikt</p>	<p>-Verb-bøyning (infinitiv, presens, preteritum)</p> <p>-Grammatikkbokser</p>	<p>-Stumme lyder (stum g, stum h, stum d)</p> <p>-Avsnitt</p> <p>-Direkte/indirekte tale</p> <p>-Anførselstegn</p>	<p>-Lese og gjengi innholdet i ulike litterære tekster.</p> <p>-Kjenne til ulike sjangre som brev, reportasjer, intervju, fortelling og dikt.</p> <p>- Ta i bruk ulike sjangere i skrivearbeidet.</p> <p>-skape, lagre og gjenhente egne tekster</p> <p>- anvende touchmetoden under tekstproduksjon</p> <p>-kunne identifisere hovedperson, bipersoner, konflikt, setting, handling, mål og utfall i enkle fortellinger</p> <p>-Oppdage og gjøre rede for regler, unntak og variasjoner i ordklassene.</p> <p>-Jobbe selvstendig med montessorimateriellet.</p> <p>-Hente oppgaver fra lærebøker eller skape egne oppgaver.</p> <p>- Mestre ortografi og ha et variert ordforråd.</p> <p>- Sammenligne det norske språkets struktur med andre språk.</p> <p>-Jobbe med varierte fremføringer av skrivearbeid og prosjekt.</p> <p>- Presentere et fagstoff muntlig med mottakerbevissthet med eller uten hjelpemidler.</p> <p>- Medvirke i skrivning og fremføring av skuespill og andre typer forestillinger</p>
--	------------------------------	--	--	---

				knyttet til skolens begivenheter (foreldrepresentasjon Romerne) - fremføre rollespill i samlinger (morgensamling/foreldrepresentasjon).
Desember	Tema: Advent/ Jul	Adverb: -Verb og adverb -Forskjellen på adjektiv og adverb -Grammatikkbokser (Substantiv, artikkel, adjektiv, verb og adverb)	-ng eller –gn? -Ord med u -V - lyden -Hver/vær	- Opptre i ulike språkroller gjennom rollespill, presentasjoner og opplesing. - Bruke sang, musikk og bilder i fremføringer og presentasjoner. - Gi uttrykk for egne tanker og opplevelser om barnelitteratur. - Oppdage og gjøre rede for regler, unntak og variasjoner i ordklassene. -Hente oppgaver fra lærebøker eller skape egne oppgaver. - Ta i bruk ulike sjangere i skrivearbeidet. - Mestre ortografi og ha et variert ordforråd.
Januar	Arbeide med prosessorientert skriving	Ordklasser	Individuelt arbeid med rettskriving, kunne bearbeide egen tekst.	-vurdere sterke og svake sider ved egne og andres tekster, jobbe selvstendig med revisjon og redigering av egne tekster -Bruke sang, musikk og bilder i framføringer og presentasjoner -Bruke skriveredskaper som fremmer flyt og estetikk i skriften

				<ul style="list-style-type: none">- kunne beherske presentasjonsverktøy, bilderedigering, touchmetode, nettetikette og gjøre bruk av diverse pedagogiske programmer.-bruke ulike oppslagsverk og nyttiggjøre seg informasjonen de finner der-bruke bibliotek til å finne passende lesestoff.- bruke bibliotek på en målrettet måte• bruke digitale verktøy på en målrettet måte i skriveprosessen og jobbe med varierte fremføringer av rapporter og prosjektarbeid• beherske mer avanserte presentasjonsverktøy, bilderedigering, touchmetode, nettetikett og gjøre bruk av diverse pedagogiske programmer• anvende Internett for informasjonssøk og kommunikasjon med andre med et bevisst forhold til kildekritikk
--	--	--	--	---

Februar	Samiske tradisjoner. Arbeid med prosessorientert skriving Skjønnlitteratur Ekspedisjoner/ oppdagelser	Setningsanalyse – subjekt, verbal, direkte objekt.	Individuelt arbeid med rettskriving, bearbeide egne tekster	-Presentere egne tolkninger av personer, handling og tema i et variert utvalg av barne- og ungdomslitteratur på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk - jobbe selvstendig videre med ulike sjangre, lengre og mer omfattende skriveprosjekter, og rettskriving - eksperimentere med ulike språkvarianter i egen skriving på bokmål, nynorsk, dialekt og gruppespråk -Bruke erfaringer fra egen lesing i skjønnlitterære- og sakprosaetekster -
Mars	Ekspedisjoner/ oppdagelser Påske Fantasy	Mer setningsanalyse. Indirekte objekt, predikativ og adverbial. Ordklasser/bøyning	Repetisjon enkel- /dobbeltkonsonant	- oppdage og gjøre rede for regler, unntak og variasjoner i ordklassene - lage sammensatte tekster med bilder, utsmykninger og varierte skrifttyper til en større helhet, manuelt og ved hjelp av digitale verktøy - jobbe selvstendig videre med ulike sjangre, lengre og mer omfattende skriveprosjekter, og rettskriving

April	<p>Vår Elektrisitet/ oppfinnere Skrive dialog Skrive handlingsreferat til bok/film</p>	<p>Mer om ordklasser, terminologi, bøyning, anvendelse.</p>	<p>Stavemåter ved bøyning Anførselstegn å/og</p>	<ul style="list-style-type: none"> • jobbe selvstendig med montessorimateriellet i grammatikk, ordstudier og setningsanalyse • sammenligne det norske språkets struktur med andre språk • hente oppgaver fra lærebøker eller skape egne oppgaver i tillegg til å bruke montessorimateriellet. lese lengre norske og oversatte skjønnlitterære tekster • lese mange ulike sjangre • bruke varierte lesestrategier for å lese ulike typer tekst i ulikt tempo • referere og oppsummere tekster, både skriftlig og muntlig • presentere egne leseerfaringer fra skjønnlitteratur og fagbøker skriftlig og muntlig <p>-forstå og bruke mer avansert språk i skrivearbeidet, dvs. leddsetninger, billedspråk etc.</p>
Mai	<p>Mai - merkedagene Årsprøve (prosessorienterte tekster). Muntlig presentasjon Avisreportasje</p>	<p>Øving/repetisjon – ordklasser/bøyning/ setningsanalyse</p>	<p>Retting av årsprøve Repetisjon av rettskrivingsregler</p>	<p>-Opptre i ulike språkroller gjennom rollespill og drama, opplesing, intervju og presentasjoner</p> <p>- gi en begrunnet vurdering av andres muntlige framføringer</p> <p>- bruke estetiske virkemidler i egen tekstproduksjon.</p>

				<ul style="list-style-type: none"> - gi en begrunnet vurdering av andres muntlige framføringer - presentere et fagstoff muntlig med mottakerbevissthet med eller uten hjelpemidler -bruke sang, musikk og bilder i framføringer og presentasjoner
Juni	Turistbrosjyre (nærmiljø). Skoleavslutning med underholdning	Øving/repetisjon – ordklasser/setningsanalyse	Retting av årsprøve	<ul style="list-style-type: none"> - medvirke i skriving og fremføring av skuespill og andre typer forestillinger knyttet til skolens begivenheter -mestre ortografi, tegnsetting og ha et variert ordforråd -fremføre rollespill i samlinger. vurdere sterke og svake sider ved egne og andres tekster, jobbe selvstendig med revisjon og redigering av egne tekster